

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 68/2025-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Františkom Komkom, Hlavná 2884/27, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/32/2015 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/32/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **967,68 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 68/2025-15 zo 6. februára 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/32/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol. Sťažovateľ navrhol prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a priznať mu finančné zadostučinenie 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol trestne stíhaný za zločin prevádzachstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona a zločin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 2, 3 a 5 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

3. Proti sťažovateľovi bola v roku 2015 na okresnom súde podaná obžaloba, o ktorej okresný súd rozhodoval v napadnutom konaní.

4. Po podaní ústavnej sťažnosti okresný súd rozhodol rozsudkom zo 14. februára 2023 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že sťažovateľa uznal vinným zo spáchania predmetných trestných činov a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní šesť mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na jeden rok. Rozsudok okresného súdu bol následne rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3To/7/2024 z 11. júna 2024 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) zrušený v celom rozsahu a sťažovateľ bol podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku spod obžaloby oslobodený.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom vo vzťahu k napadnutému konaniu a tvrdeným zbytočným prietahom uviedol, že pojednávania v jeho veci boli opakovane odročené a postup okresného súdu ako celok možno hodnotiť ako neefektívny, a to už len s odkazom na celkovú dĺžku napadnutého konania. Okresný súd termíny hlavného pojednávania určoval na týždennej báze v situácii, keď traja obžalovaní sú cudzími štátnymi príslušníkmi. Sťažovateľ tvrdí, že omnoho efektívnejší postup by bol, ak by boli určené viaceré po sebe nasledujúce pracovné dni.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 4. marca 2025 odkázal na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne. Zákonná sudkyňa uviedla, že o predĺženie napadnutého konania sa pričínil sťažovateľ a jeho obhajcovia. Určité predĺženie napadnutého konania vyplynulo aj z potreby doručovania prostredníctvom medzinárodnoprávnej pomoci, ako aj z obmedzení súvisiacich s pandemiou COVID-19. Na predĺžení napadnutého konania sa podpísala aj skutočnosť, že v [REDAKOVANÉ] prebieha vojnový konflikt, v dôsledku čoho boli niektorí obžalovaní obmedzení v prekročení hraníc, pričom obžalovaný [REDAKOVANÉ] vyjadril nesúhlas so zmenou v osobe predsedu senátu, v dôsledku čoho sa dokazovanie vykonávalo odznova. Okresný súd nariadil hlavné

pojednávania aj niekoľko dní po sebe, keď mu už bolo známe správanie obžalovaných a ich právnych zástupcov. Okresný súd rozhodoval vo fakticky zložitej veci, musel vykonať množstvo dôkazov a vypočuť desiatky svedkov. Samotný sťažovateľ mal hrubé nedostatky v predložených plných mociach, ktoré vytvárali prekážky v plynulom postupe okresného súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike opätovne poukázal na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorú podľa jeho názoru nemožno akceptovať. Celé trestné konanie bolo proti nemu vedené nedôvodne, keď bol napokon spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodený.

III.3. K ústnemu pojednávaniu:

8. Ústavný súd v danom prípade na základe § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom prijatej časti ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom (trestnom) konaní, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o obžalobe na sťažovateľa a ďalších obžalovaných (pozri bod 2 tohto nálezu).

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Ústavný súd zároveň zdôraznil, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citelného zásahu do sféry osobných

práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

13. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom napadnutého konania bolo rozhodovanie o obžalobe pre trestný čin prevádzachstva a iné trestné činy na celkovo päť osôb, pričom štyria obžalovaní boli občania [REDAKOVANÉ] (vrátane sťažovateľa). Okresný súd musel zabezpečiť doručovanie písomností do zahraničia, preklad písomností prostredníctvom tlmočníka, pričom postup okresného súdu v napadnutom konaní komplikoval aj prebiehajúci vojenský konflikt na [REDAKOVANÉ], keď niektorí obžalovaní v určitom období nemohli opustiť územie [REDAKOVANÉ] z dôvodu nariadenej mobilizácie. Predmetnej veci tak možno pripísať určitú faktickú zložitosť.

14. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa je potrebné konštatovať, že sťažovateľ sa čiastočne pričínil o predĺženie napadnutého konania (sťažovateľ sa nezúčastnil na verejnom zasadnutí 22. marca 2016, 2. júna 2016 a 11. októbra 2016, a to bez ospravedlnenia, pre nemožnosť zabezpečiť jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní bolo proti nemu konané ako proti ušlému, pre nemožnosť doručovať a neochotu komunikovať so súdom bol na sťažovateľa vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz, ďalej, okresnému súdu predložil jeho obhajca plnú moc s nedostatkami, kvôli čomu muselo byť odročené hlavné pojednávanie 21. decembra 2021).

15. Napokon pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, z predloženého súdneho spisu vyplýva, že tento s výnimkou určitých období (rok bezprostredne po podaní obžaloby, teda od marca 2015 do marca 2016) konal v napadnutom konaní v podstate priebežne, pričom sa však musel opakovanne vysporiadať s obštrukčným správaním viacerých obžalovaných (podrobne k obštrukčnému správaniu spoluobvinenej, ktorá sa podstatným spôsobom pričínila o predĺženie konania, pozri IV. ÚS 655/2022). Na opakované obštrukcie obžalovaných okresný súd nie vždy adekvátne a včas zareagoval (napr. vylúčenie spoluobžalovanej z prejednávania a rozhodovania v predmetnej trestnej veci až v roku 2023), čoho výsledkom bol stav, že napadnuté konanie bolo neprávoplatne skončené až po takmer ôsmich rokoch od podania obžaloby. Tento neprávoplatný rozsudok okresného súdu bol následne rozsudkom krajského súdu zrušený. Možno teda uzavrieť, že za predĺženie napadnutého konania je zodpovedný aj samotný okresný súd.

16. Postup okresného súdu v napadnutom konaní je tak potrebné hodnotiť ako postup vo výsledku nesústreďený a neefektívny, a teda aj porušujúci označené práva sťažovateľa. V dôsledku uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Finančné zadosťučinenie a príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.
18. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.
19. Sťažovateľ navrhol priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, čo odôvodnil dlhotrvajúcim pocitom právnej neistoty a dopadom dlhotrvajúceho trestného konania na jeho rodinu a rodinné vzťahy.
20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).
21. Ústavný súd považoval v okolnostiach tejto veci za primerané priznať sťažovateľovi zadosťučinenie 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky finančného zadosťučinenia zohľadnil neefektívny postup okresného súdu, ale aj správanie sťažovateľa, ktoré taktiež nezanedbateľnou mierou prispelo k predĺženiu napadnutého konania. Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).
22. Sťažovateľ taktiež navrhol vydať príkaz okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov.
23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.
24. Vzhľadom na skutočnosť, že rozsudkom krajského súdu bola trestná vec sťažovateľa právoplatne skončená, a teda okresný súd vo veci sťažovateľa už nekoná, ako aj na skutočnosť, že takýto príkaz už bol okresnému súdu vydaný v náleze sp. zn. IV. ÚS 655/2022 zo 7. februára 2023, ústavný súd tomuto návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 967,68 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).
26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.
27. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon

právnej služby uskutočnený v roku 2025 (replika k vyjadreniu okresného súdu), čo za rok 2022 predstavuje 410,92 eur a za rok 2025 predstavuje 385,84 eur.

28. Ústavný súd priznanú náhradu trov týkajúcich sa odmeny právneho zástupcu sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 % a pri úkonoch právnej služby realizovaných od 1. januára 2025 sadzbu dane vo výške 23 %.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu